

BAROQUE PERIOD WITH MEZZOTINT LANDSCAPE: SAMUEL WILLIAM REYNOLDS

Deniz Mert Erol*
Selvihan Kılıç Ateş**1

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Baskı Sanatları Bölümü.
**Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Baskı Sanatları Bölümü.

Abstract

The subject of the research titled "Mezzotint Landscapes and the Baroque Period: Samuel William Reynolds"; It is an examination of the landscape printmaking of Samuel William Reynolds, one of the mezzotint masters of the baroque period, in the context of the possibilities of the mezzotint technique and the concept of light and shadow.

The aim of this research is; The aim is to examine and analyze Samuel William Reynolds' landscape printmaking made with mezzotint, one of the intaglio/engraving methods, within the framework of baroque period characteristics and to bring them into the literature of the field.

Within the scope of the study, the artist and the period in which he lived were examined from the books and notes written in the name of Samuel William Reynolds. In the theoretical part of the study, qualitative research methods such as work analysis and source scanning were used and books describing the mezzotint technique and its historical processes were used.

There is a shortage of resources, especially in Turkish, about the mezzotint technique, which allows the creation of printmaking with soft tone transitions and rich and velvety blacks, recognizing the possibilities of the technique and the artist's works dating back to the baroque period, serving as a source and example for future research, increasing awareness about the technique and gaining new trends for young printmaking artists. and has been important for the expansion of printmaking literature as a discipline.

In this study; Determinations were made regarding the concept of light and shadow with an understanding covering the baroque period, the technical competence of Samuel William Reynolds' landscape-themed printmaking produced with the mezzotint technique, and how he handled the selected subjects. The artist's compositional attitude in his landscapes and his sensitivity to visualize his works with the possibilities of the mezzotint technique were observed, and the importance of the effect of the technique on the production of the work was emphasized.

Key words: Baroque, Chiaroscuro, Mezzotint, Landscape, intaglio.

MEZZOTİNT PEYZAJLAR İLE BAROK DÖNEMİ: SAMUEL WILLIAM REYNOLDS

Özet

"Mezzotint Peyzajlar ile Barok Dönemi: Samuel William Reynolds" isimli araştırmanın konusu; barok dönemi mezzotint ustalarından Samuel William Reynolds'un peyzaj baskiresimlerinin mezzotint tekniğinin olanakları bağlamında ve ışık gölge kavramı ile incelenmesidir.

Bu araştırmada amaç; Samuel William Reynolds'un, çukur baskı/gravür yöntemlerinden biri olan mezzotint ile yapmış olduğu peyzaj baskiresimlerini barok dönem özellikleri çerçevesinde incelemek, çözümlmek ve alan yazınsalına kazandırmaktır.

Çalışma kapsamında, Samuel William Reynolds adına yazılmış kitaplardan ve notlarından, sanatçı ve yaşadığı dönem incelenmiştir. Çalışmanın kuramsal kısmında eser inceleme ve kaynak tarama gibi nitel araştırma yöntemleri kullanılarak mezzotint tekniği ve tarihsel süreçlerinin anlatıldığı kitaplardan yararlanılmıştır.

¹ Sorumlu Yazar E-mail: selvihan@balikesir.edu.tr / Doi: 10.22252/ijca.1399410

Yumuşak ton geçişleri ve zengin ve kadifemsi siyahlar içeren baskiresimlerin oluşturulmasına olanak tanıyan mezzotint tekniği hakkında özellikle Türkçe kaynak sıkıntısı bulunması, barok dönemine tarihlenen tekniğin imkanlarının ve sanatçının eserlerinin tanınması, gelecekteki araştırmalara kaynak ve örneklem olması, teknik hakkındaki bilincin artırılması ve genç baskiresim sanatçılarının yeni eğilimler kazanması ve bir disiplin olarak baskiresim literatürünün genişlemesi açısından önem arz etmiştir.

Bu araştırmada; barok dönemini kapsayan bir anlayış ile ışık-gölge kavramı, Samuel William Reynolds'un mezzotint tekniğiyle üretilen peyzaj konulu baskiresimlerinin teknik yetkinliği ve seçilen konuları nasıl ele aldığına yönelik tespitlerde bulunulmuştur. Sanatçının peyzajlarındaki kompozisyon tutumu ve mezzotint tekniğinin olanaklarıyla eserlerini görselleştirme duyarlılığı gözlemlenmiş, tekniğin eser üretimi üzerindeki etkisinin önemi vurgulanmıştır.

Anahtar kelimeler: Barok, Işık-gölge, Mezzotint, Peyzaj, Gravür.

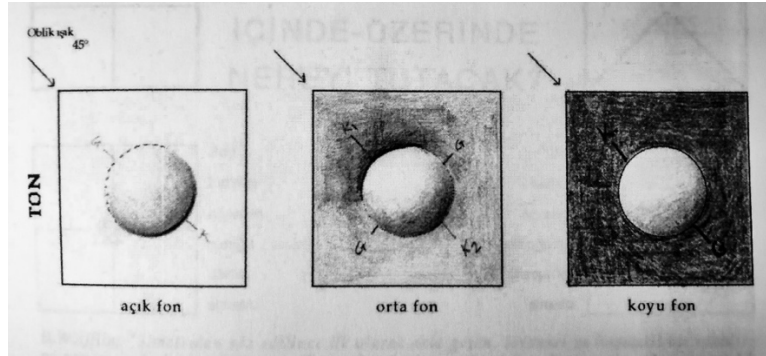
1. Giriş

Portekizce "tam yuvarlak olmayan düzensiz inci" anlamındaki "barocco" sözcüğünden türemiştir. Rönesans'ın devamı olan Barok akımı 16. yüzyılda İtalya'dan başlayarak 18. yüzyıla kadar tüm Avrupa'ya yayılmış abartılı hareket duygusu ve net gözükken detayları ile resim, müzik, edebiyatta görülen sanatsal anlatım biçimidir (Eczacıbaşı, 1997:194-195). Dinsel konular dışında portre, iç mekân ve peyzaj gibi konulara yönelen bu dönem sanatçıları yapıtlarında hareket ve kütleyi ön plana çıkartmak için ışık-gölge kullanmışlardır. Barok üslubunu benimseyen sanatçılar, hareketli, olağanüstü renklerle bezenmiş kiliseler ya da görkemli cepheler ve kubbeler ile izleyiciyi etkilemeyi amaçlamışlar, bu amaç doğrultusunda ışık, renk ve hareketten yararlanarak yanılısma oluşturmuşlardır (Gülseren, 1997: 16)".

Avrupa'da yaygınlaşan Barok sözcüğü sanat tarihinde, Rönesans ile klasikçilik arasında kalan bir dönemi ve bütün çağlarda verilmiş bazı eserlerin tarzını, başlangıcı ve bitişi için kesin bir tarih verilemeyen bir dönemi tanımlamıştır. Maniyerizm'den sonra ortaya çıkan Barok Sanatı 18. Yüzyılın başında tüm İtalya'ya ve birçok Avrupa ülkesine yayılmıştır. Rönesans'ta karşılaşılan dengeli olan görünüm Barokta bozulmuş ve yerini anlatımda abartılıya bırakmıştır. Abartılı hareket duygusu ve titiz detaylar ile dönemin gösterişli mimari yapıları ve duygu yüklü eserleri ortaya çıkmıştır. Görkem, aşırılık ve heyecan duygusu dönemin en belirgin ve en önemli özellikleri olmuştur. Mimarlık, müzik, resim ve heykelin etkileyici temalar altında birleştirilmesi amacını gütmüştür. Yoğun bir etki bırakan bu anlatım biçimi, kendi alanında fazla eser verildiğinden dolayı bir dönem adı olarak anılmaya başlanmıştır.

Barok dönemi resim sanatında azizlerin yaşamı, mitolojik konular, soylu ailelerin tarihi ve kahramanlık öyküleri sıkça işlenen konular arasında yer almıştır. Ayrıca barok sanatında manzaralar ve natürlere ile tek ya da grup portreleri de ön plana çıkmıştır. Barok resim sanatında kuvvetli gelen ışığın yüzeyde gölgeler oluşturacak şekilde yansması, resimdeki duyguyu ve hareketi güçlendirmiştir. Resimde Michelangelo Merisi da Caravaggio (İtalya), Diego Rodríguez de Silva y Velázquez (İspanya), Peter Paul Rubens (Belgium), Claude Lorrain (Fransa) Ve Rembrandt Harmenszoon van Rijn (Hollanda), Johannes ya da Jan Vermeer (Hollanda), Jacques Callot (Fransa), Sir Anthony van Dyck (Flaman) gibi isimler Barok tarzda eser veren dönemin en önemli sanatçıları arasında yer almıştır.

Barok üslubunun içerdiği heyecan ve hareketi, çizgiden lekeye (gölgeye) geçerek yansıtmaya başladıkları görülmektedir. Leke olarak adlandırdığımız imgelem, doğal veya yapay ışıktan yararlanılarak meydana gelen farklı tonal değerlerin ortaya çıktığı obje yansımalarıdır. Çizgisel üslupta göz, çizgiler yardımı ile nesnenin ya da şeklin kenarlarını görmeye yönlendirirken, gölgesel üslupta ise izleyicinin dikkati kenarlardan ayrılır, kontürler sanat izleyicisi için yol kavramı olma anlamını kaybeder ve nesnelere artık lekeler halinde kendini gösterir (Akpınar, 2015: 28). Rönesans döneminin ışık anlayışı, formun yapısını değiştirmeyen verimli ışığı ararken, barok döneminde ise sanatçılar her an değişebilen, aniden parlayıp sönebilecek izlenimi veren ışığın doğrultusunda dünyaya bakmaktadırlar. (Akpınar, 2015, s. 38) 'ın tanımıyla ışık, tamamen insanın algısıyla meydana gelmektedir. Şiddetli aydınlık olarak beyaz, ölü aydınlık olarak siyah ve ara tonlar gri olarak algılanmaktadır (Görsel 1).

Görsel 1. H. Avni Öztöpcü, 95/96 Notları, Barok Işık-Gölge, 2009.

Işık ve gölgenin tanımını daha öz açıklamak adına, Rönesans ustalarından biri olan Leonardo Da Vinci'nin el yazmalarındaki şu tanımına değinebiliriz: "Işık karanlığı kovar. Gölge ise ışığın engellenmesidir" (Vinci, 2010, s. 74). Zamanla tüm Avrupa ve çevresinde, barok üslubunun yayılması ve Janr resim üslubunun benimsenmesiyle üretilen çalışmalarda konular değişmeye başlamıştır. Din, mitoloji ve siyasetin dışına çıkılarak portre, peyzaj ve gerçek dünya gibi kavramlar sanatın konularına eklenmeye başlamıştır. Aldoğan'ın (2018, s.3) tanımıyla, "bu türlerin janr resmi içerisinde değerlendirilebilmesi için tek koşul, resimde günlük yaşamın birer parçası halinde bulunmalarıdır". O dönemde, dinden sonraki en büyük güç olan soylu sınıfı da sanat üretimi üzerindeki gücünü yitirmeye başlamıştı. Sanatçılar kendi istekleri ve gördükleri gerçekler doğrultusunda resim yapmaya başlamışlardı. Barok dönemi ile dünyaya açılan sanat, tabiatı keşfetmiş ve konularını genişletmiştir (Hasanoğlu, 1996). Yaşadıkları dünyayı olduğu gibi birebir yansıtmak isteyen sanatçılar bu kaygıyla beraber 17. yüzyılda natürmort (cansız-doğa) gibi sanat türlerinin gelişmesine de katkı sağlamışlardır. Barok peyzaj resim ve baskiresimlerinde resmedilen her açı ne kadar dar bir alanı betimliyormuş gibi görünse de sonsuzluğun bir parçasını içerisinde barındırmaktadır (Görsel 2).

Görsel 2. Jacques Callot "İtalyan Manzaraları", Gravür, 1635. (2312)

17. Yüzyıl sanatçıları, yine bu dönemde doğada, o zamana kadar görmedikleri değerleri bulmaya başlamışlar ve figür ressamlığının yanında bağımsız sanat türü olarak manzara ressamlığında da yer almışlardır. Avrupa genelinde "Manzara ressamlığı" ressamlar ve sanat kesiminde değerini gün geçtikçe arttırmıştır, kişiler ve toplum içerisinde "janr ressamlığı ve natürmort" kendi başlarına birer tür olarak kabul görmüştür (Krausse, 2005: 32). Doğayı, sınırsız derinliği ve genişliğiyle betimleyen Hollandalı sanatçılar, açık denizler, gözün alabildiğine geniş ovalar, bulutlu gökyüzü gibi konularda eser üretmişlerdir (Keskin, 1998: 152). Tuval üzerine işlenen konuların çeşitlenmesiyle sanat; din ve aristokrat kitesinden zengin burjuva sınıfının evlerinde duvarları süslemeye başlamış ve kişisel koleksiyonlar sanatçılar için yeni bir gelir olmuştur (Görsel 3).

Görsel 3. Rembrandt Harmenszoon van Rijn "Üç Ağaç", Gravür, 1643.

Bu araştırmada; Samuel William Reynolds'ın mezzotint tekniği ile ürettiği peyzaj konulu eserleri incelenmiştir. Bu eserlerin ele alınması sanatçının teknik yaklaşımı ve üretim mantığının anlaşılması açısından önemlidir. Barok dönem özellikleri ile eser üreten sanatçının benimsediği çalışma yöntemini değerlendirmek amaçlanmıştır. Mezzotint tekniğinin sağladığı olanakları ve üretimlerinin ışık gölge ile sunduğu tonal değer aralıkları neticesinde diğer baskıresim tekniklerinden farklılaşması bu araştırmanın yapılmasındaki gerekçelerden biri olmuş ve döneme bu bağlamda ışık tutulmaya çalışılmıştır.

2. Çalışmanın Yöntemi

Barok dönemini kapsayan bu makalenin araştırma sürecinde, sanatçılar, eserleri ve mezzotint tekniği nitel araştırma yöntemleriyle ele alınmıştır. "Nitel araştırma gerçek dünyayı yansıtır. En saf halinde, diğerleri tarafından önceden bilinmeyen veya fark edilmeyen unsurları ortaya çıkarır. Mona Lisa'nın sanata sağladığı katkı gibi insanların bilgi haznesine yaratıcı bir katkı sağlayabilir" (Berg & Line, 2019, s.409). Araştırma yapılan konuları kendi bağlamında irdeleyerek yorumlamayı sağlayan nitel bilgi toplama araçları, olayları gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya koymak için kullanılmaktadır.

Nitel araştırma yöntemlerinden olan, literatür kaynak tarama yönteminin kullanıldığı bu araştırmada, mezzotint tekniğinin tarihsel olarak anlatıldığı kitaplardan, sanatçıların hitaben yazılmış kitaplardan, sanatçıların el yazma notlarından, alansal literatür taramaları ve akademik eğitim içeriklerinden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular amaçlanan hedefler doğrultusunda sentezlenerek belgelendirilmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

3.1. Baskıresim ve Mezzotint

Bu araştırmanın ana gövdesini oluşturan baskıresim sanatı, dünya üzerinde kesin bir tarih bilinmemekle beraber, kâğıdın icadından günümüze kadar birçok farklı yöntem ve başkalaşım geçirek kullanıldığı ve günümüze kadar geldiği düşünülmektedir. Çeşitli araç ve malzeme kullanarak doğrudan veya kalıplar yolu ile kâğıda ve türevi malzeme üzerine Sanatçı tarafından yapıp basılan resimlere "özgün baskı resim" denilmektedir (Aslier, 1989: 7). Baskıresmin temelinde, Yüksek baskı, Çukur baskı, Mono baskı, İpek baskı, Taş baskı vb. çeşitli birçok tekniği kendi içerisinde barındıran bir disiplindir. Baskıresim, kameraların, tarayıcıların ve fotokopi makinelerinin icadından önce eserleri yeniden kolayca üretmenin yolunu sunan, seri üretime imkân veren bir tekniktir (Kılıç Ateş, 2022, s. 697-703). Şeklinde açıklamıştır. Bu amaç doğrultusunda üretilen baskıresim tekniklerinin, döneminin şartlarına uygun olarak sanatsal yapısı haricinde; dini, siyasi, iletişim, eleştiri, eğlence aktiviteleri ve aidiyetlik gibi amaçlarla, birden fazla kişiye ulaşmak düşüncesiyle üretildikleri görülmektedir. Bu nedenle günümüze kadar birçok disipline farklı şekillerde çoğaltmak amaçlı kullanılmıştır. Deneysellik doğrultusunda yapılan özgün çalışmalar ve araştırmalar, baskı resim alanındaki tekniklerin tümü için geçerliliği olan ve kabul edilebilir sonuçların alındığı bir tekniktir. Baskı resim tekniklerinin tümünde uyulması ve izlenilmesi gereken belli başlı kurallar ve süreçler vardır. Özgün tasarımların hazırlanmasından, en son aşama olan kimliklendirme işlemine kadar sanatçı ne kadar özveri gösterirse istenilen sonuçlarda o doğrultuda başarılı olmaktadır.

17. Yüzyılın ortalarında keşfedilen (1642) mezzotint tekniği, Alman subay ve amatör bir sanatçı olan Ludwig Von Siegen tarafından icat edildiği bilinmektedir (Wikipedia, 2023). Baskıresim tarihi içerisinde, mucidinin adı ve buluş yılı bilinen, zamanla standartlaşmış bir çukur baskı tekniği haline gelen ilk grafiksel baskı işlemi “mezzotint”tir. Monokrom bir çukur baskı tekniğidir. Diğer baskıresim tekniklerinde olduğu gibi tarama veya noktalama adımlarını kullanmak yerine, kâğıdın beyazından en koyu siyahlara kadar, ton geçişlerinin yaratıldığı ilk baskıresim tekniği icat edilmiştir. Mezzotint, metal veya bakır bir plakayı, "Rocker" adı verilen küçük ve sık dişli bir metal aletle, birden fazla yönde yapılan sallama hareketiyle binlerce küçük noktayla plaka yüzeyi kaplanmasıyla oluşur (Wikipedia). Mezzotint kelimesinin ilk terminolojisi, 1661 tarihli Evelyn günlüklerinde “Mezzo Tinto” şeklinde yer alırken, sürecin ilk teknik açıklaması ise, 1669'da Alexander Browne tarafından “Mezo Tinto” şeklinde yapılmıştır (Stinjan, 2012: 184). Bilinen baskıresim tekniklerinden daha farklı geliştirilmiş mezzotint tekniği, gravür sanatçılarının alışagelmiş portreler yapmasına uygun ve bunun için yaratılmışçasına bir tekniktir. Özellikle 18. Yüzyılda, bu teknikle yapılan renkli baskılar, izleyicileri hayrete düşüren yağlı boyaların, baskılarının yapılmasıyla çoğaltmasına olanak sağlamıştır. Erken tarih mezzotint tekniği diğer çukur baskı teknikleri ile karşılaştırıldığında daha sıra dışı konumdadır. İyi derecede belgelendirilip ve üzerinde çalışıldığı için mezzotint, hızla moda olup uzun bir süre popülerliğini korumuş bir tekniktir. Tarihte bilinen ilk mezzotint tekniği ile Ludwig von Siegen tarafından yapılmış, 1642 tarihli Hessen-Kassel'den Amelia Elisabeth Landgravin portresidir (Görsel 4).

Görsel 4. Ludwig von Siegen, “Hessen-Kassel'den Amelia Elizabeth Landgrave”, 1642.

Çukur baskı yöntemlerinden biri olan mezzotint, Wax'ın (1953, s.13) “akıl çağının bir ürünü” şeklinde tanımladığı mezzotint tekniği, bizlere sunduğu kadifemsi etkiler sonucu diğer çukur baskı tekniklerinden ayrılarak farklı bir konuma sahip olmuştur. Baskıresim tarihi boyunca sanatçılar, kendi özgün çalışmalarını için veya resimlerinin adisyonlarını çoğaltmak amacıyla bir tekniği bir diğerine tercih etme eğiliminde olmuşlardır. Gerekçeleri hem uygulamaya yönelik hem de estetik olmuştur. Gravür, oyma baskıya oranla daha zengin, spontane bir çizgi ve lekellik sunmuştur. Çizginin ön planda olduğu çukur baskı tekniklerinin sunabileceğinden daha zengin siyahlara ve daha geniş bir tonalite yelpazesine fırsat tanıyan tekniklere olan ihtiyaçlara cevaben aquatint ve mezzotint geliştirilmiştir (Balamber, 2020, s. 1).

Görsel 5. Samuel William Reynolds, "Aslan ve Yılan", 1799.

Tekniğin icat edildiği 1642 yılından günümüze kadar, bu teknikte ustalaşan ve eserler üreten birçok sanatçı tarihte yer almıştır; Wallerant Vaillant, John Smith, Valentine Green, James Walker, Charles Turner gibi birçok adı duyulmuş sanatçı bunlardan birkaçıdır. Her ne kadar sanat üslupları bir öncekinin devamı niteliğinde olsa da zaman içerisinde değişime uğramışlardır. Barok sanatının, heyecanlı ve hareketli ışık kompozisyon anlayışının, mezzotint tekniği üzerindeki etkisinin, dönem sona erdikten sonra bile bazı sanatçılar için bu etkinin devam ettiği görülmektedir (Görsel 5). Samuel William Reynolds'un ünü diğer sanatçılar kadar olmasa da yapmış olduğu mezzotint baskılarında, özellikle de peyzaj kompozisyonlarında, heyecanlı ve hareketli ışık üslubunu kullandığı görülebilen ve hem eserlerine hem de şahsına değinilmesi gereken bir sanatçıdır.

3.2. Samuel William Reynolds ve Peyzaj Mezzotint Baskıları

Batı Hint adalarında bir çiftçi ailenin üyesi olan Samuel William Reynolds, 1773 yılında doğmuştur. Reynolds'un hayatının ilk yılları hakkında pek bir şey bilinmemektedir. Whitman'ın (1903, s.1-18) derlemeleri ve notlarında, S. W. Reynolds, "C. H. Hodges'in merhum öğrencisi." ifadesinden, Charles Howard Hodges'in onun ustası olduğu anlaşılmaktadır. Önemli mezzotint ustasının öğrencisi olarak çirak eğitimi almış ancak Hodges maddi zorluklardan ötürü 1794'te Amsterdam'a gitmek üzere İngiltere'den ayrılmıştır. Reynolds, aynı zamanda Londra'da John Raphael Smith'in yanında sanat eğitimi almıştır. "George IV, Galler Prensi, 1794" Reynolds'un, sanat hayatı ustalarından edindiği tecrübeler doğrultusunda, üzerinde adının yer aldığı ve baskısı olarak yayınlanmıştır (Görsel 6).

Görsel 6. Samuel William Reynolds, 1794, "George IV, Galler Prensi", 1794.

Reynolds'un ünü çok kısa sürede yayılmış ve II. George'un mezzotint oymacısı olarak atanmıştır. Saray oymacısı olduktan sonra kralın kızlarına çizim dersleri de vermiştir. Kralın oymacısı olarak, birkaç kraliyet portresi oymuştur. Ancak, sanat kariyerine de yansıyan Reynolds'un politik görüşü, kendisine verilen unvanları ve kalıcı kraliyet oymacılığını reddetmesine sebep olmuştur. Orijinal çalışmalarının çoğunun manzara

olmasından Reynolds'un manzaralara karşı büyük bir sevgisi olduğu anlaşıldığı gibi Southall'daki bahçeleri ve Morley Kontu'nun Mount Edgecombe'daki malikanesi tasarladığı da bilinmektedir (wax, 1953, s. 99-100). 1812 yılında Avrupa'nın geneline yaptığı gezilerden sonra deneyimleri doğrultusunda itibarı artmış ve manzara ressamı olarak İngiltere'ye dönmüştür. Reynolds bir mezzotint ustası ve aynı zamanda portre ve manzara ressamı olarak kabul edilmiştir. Samuel Cousins ve David Lucas'a ders vermiş ve ardından devam eden süreçte çırak olarak eğitmiştir. (Delaborde, 1886, s. 317-320) Anlatılarında, Reynolds'un bir gecede büyük bir portreyi hazırlayıp baskısını yaptığı belirtilmiştir.

Görsel 7. Samuel William Reynolds, "Hollanda Okulu", 1825.

Görsel 8. Samuel Samuel William Reynolds, "Mecenas Villa", 1823.

1806 yılında kurulan İngiliz Enstitüsü'nün tüm sergilerine manzaraları ile katılmış ve benzeri etkinliklere de destekte bulunmuştur (Görsel 7). Çırağı Cousins'in yardımları ile hayatı boyunca 600'den fazla mezzotint plaka oyan Reynolds'ın çalışmalarının geneline baktığımızda yetenekli ve üretken bir sanatçı olarak görülmektedir. Ön planda bir sanatçı ve gözlemcinin yer aldığı, arka planda ise tepelerin üzerindeki binaların yer aldığı manzara sanatçı tarafından barok tonal değerlerinin etkisi ile titizlikle işlenmiştir (Görsel 8).

Görsel 9. Samuel William Reynolds, "Dartmouth, Dart Nehri Üzerinde", Mezzotint, 1825.

17. yüzyıl dolaylarında, özellikle resim sanatının dini bir araç olmaktan çıkıp sanatsal amaçlarla üretilmeye başlamasından sonra sanatçılar yeni arayışlar ve yönelimler içerisinde oldular. Topografik çeşitliliğin fazla olması, açık hava ve perspektife önem yüklenmesi, hakikati sonsuz gökyüzünde aranması gibi unsurlar sanatı doğaya taşımış ve peyzaj (manzara) anlayışı doğmuştur. 19. yüzyıl Batı resmine bakacak olursak, Romantizmle birlikte manzara resminin ilk kez figür resminin önüne geçtiği görülür ki bunda Constable'ın etkisi büyüktür (Öndin, 2000). Bu doğrultuda oluşan manzara resmi içerisinde, perspektif, ışık gölge, tonal renk uyumu göz önünde bulundurulmuştur. Tüm bu ölçütler doğrultusunda, barok resmi ve Reynolds'un baskılarına göz gezdirdiğimizde, ışık gölge, perspektif ve tonal uyumlarla yapıldığı görülmektedir (Görsel 9). Reynolds, bir ressam kadar yetkin ve aynı zamanda aşındırma ruleti konusunda yetenekli bir oymacıdır. Yapmış olduğu peyzaj mezzotint plaka ve baskılarda, barok resim anlayışının hareketli ve heyecanlı ışık modeli göze çarpmaktadır. Ustaca kullandığı ışık gölge değerleri, betimlemiş olduğu figürler üzerindeki korku, heyecan ve

canlılığı birebir aktarmaktadır. Mezzotint tekniğinin de sunduğu olanaklarıyla ışık yansımaları, kâğıt beyazı, ışığın etki edemediği yerler ise en koyu karanlıkları barındırmaktadır. Reynolds'un ustalığını övmek adına söylenmiş sözlerden bir diğeri de "Belirli bir miktardaki dehasını işine rahatlıkla aktarabiliyordu. Vasat ressamın berbat işleri dahi olsa onları yeni güzelliklere çevirebilir" (Whitman, 1903) şeklindedir.

Görsel 10. Samuel William Reynolds, Akşam, 1824.

Samuel William Reynolds tarafından basılmış, bir tepe üzerinde beş figürden oluşan bir grubun olduğu manzara: dans eden bir çift, flüt çalan bir adam, çimenlerin üzerinde oturan başka bir adam ve ayakta duran bir çocuğu tutan bir kadın; solda ve sağda ağaçlar, arka planda üzerinde köprü olan bir nehir ve dağlar barok dönem ışık gölge anlayışıyla betimlenmiştir (Görsel 10). Reynolds'un çalışmaları Fransızlar tarafından da büyük beğeni toplamış ve 1810'dan itibaren Paris Salonlarında sergilenmiştir. Reynolds, 1835 yılında İngiltere'nin Bayswater bölgesinde hayatını kaybetmiştir. Reynolds'un bitmemiş mezzotint plakaları daha sonra oğlu Samuel William Reynolds JR. tarafından tamamlanmış ve sanatçının imzası ile beraber basılmıştır (Wax, 1953). Babasının izinden devam eden JR. Reynolds, birçok akademide sergiler açarak ailesinin adını aynı şekilde sürdürmüştür.

4. Sonuç

Mezzotint tekniğinin temel anlayışı ve ilkeleri, barok resim sanatıyla beraber doğmuştur. Ortaya çıktığı 17. yüzyılın ortalarından bu yana, baskiresim sanatı içerisinde birçok farklı amaç doğrultusunda kullanılan mezzotint baskı tekniği, ilk günden bu yana özgünlüğünü korumuş bozulmamış bir tekniktir. Sanatın kullanılma amacına yönelik gelişmelerle beraber baskiresim alanı içerisinde aynı paralellikte ilerlemeler söz konusu olmuştur. Bu dönem içerisinde etkinliği sürdüren sanatçılar, buldukları kapalı ortamlardan çıkarak gerçekçi doğa arayışları ile manzara resmine özgün bir bakış açısı getirmişlerdir. Barok dönemi ile hareketli ışık gölge oyunlarının yer aldığı, dinamik gökyüzünü ve doğayı barındıran kompozisyonlar ön plana çıkmıştır.

Samuel William Reynolds, baskiresim tarihi ve özellikle de mezzotint tarihi içerisinde önemli bir yeri olmasına karşın yeteri kadar tanınmayan bir sanatçıdır. Soylular ve krallar için yapmış olduğu portre mezzotintleri, krallık tarafından aldığı unvanları, kendisine teklif edilen fırsatlar gibi birçok konuda başarı sahibi olmuş ancak kendisi, barok üslubunun ışık gölge kavramını benimsemiş usta bir peyzaj ressamı veya oymacı olarak anılmıştır. Birçok konuda başarı göstermiş yetenekli bir oymacı olan Reynolds, dönemin şartları, ekonomik ve siyasi durumlar neticesinde sanat ortamında ilgi görememiştir. Royal Akademi'de baskiresim üreten diğer sanatçılar gibi Reynolds'da büyük bir ihmalkarlık yaşamıştır. Birçok sanatçının tuval resimleri Akademi'de yer alırken Reynolds'un baskiresimleri sergilenmemiştir. Zaman içerisinde yaptığı eserler bir kısmı koleksiyonerler ve ailesi tarafından toplanıp korunarak günümüze kadar ulaşmayı başarmıştır. Üretim hayatının belirli bir döneminde eserlerine imza atma gereği duyan Reynolds'un sadece 600 kadar eseri bilinmektedir ancak eser sayısının çok daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

Akpınar, A. (2015). Rönesans ve Barok dönemi sanatçılarına ait eskizlerin temel sanat eğitimi açısından önemi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Kuramı ve Eleştiri Anabilim Dalı, Erzurum.

- Aldoğan, A. (2018). Janr Resmi Ve Türk Resim Sanatındaki Yansımaları. Balıkesir Üniversitesi, Resim Anasanat Dalı. Balıkesir: YÖK.
- Aslier, M. (1989). Başlangıcından bu güne çağdaş Türk sanatı tarihi (Cilt 4). İstanbul: Tıglat Basımevi.
- Balamber, B. (2020). Melez Bir Baskiresim Tekniği: On Yedinci Yüzyıldan On Dokuzuncu Yüzyıla Monotip. Inonu University Journal of Art and Design.
- Delaborde, H. (1886). Engraving: its origin, processes and history. Cassell & Company, Limited:.
- Eczacıbaşı. (1997). Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 1. Cilt. İstanbul: Yapı-endüstri merkezi yayınları.
- Gülseren, A. (1997). Barok Sanat ve Annibale Carracci - "Carracci Ailesi". Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı. İstanbul: YÖK Dökümantasyon Merkezi.
- Hasanoğlu, A. T. (1996). Barok çağ ve içindeki ışık Rembrandt. Marmara Üniversitesi, sosyal bilimler enstitüsü resim-iş eğitimi ana sanat dalı. İstanbul: YÖK.
- Keskin, N. (1998). Bölgeselliğin Resim sanatına etkileri. Anadolu Üniveritesi, sosyal bilimler enstitüsü resim-iş anasanat dalı. Eskişehir: YÖK.
- Kılıç Ateş, S. (2022). Justseeds Sanatçılar Kooperatifi: Baskiresim ve Toplumsal Duyarlılık. VIII. İnternatıonal European Congress On Social Sciences (s. 697-703). Rijeka: University of Rijeka.
- Krausse, A. C. (2005). Rönesanstan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü. Literatür Yayıncılık.
- Öndin, N. (2000). Türk Manzara Resmi. Muğla Üniversitesi Sbe Dergisi, 1(2), 3.
- Stinjan, A. (2012). Engraving And Etching 1400-2000. Hollanda: Archetype Publications.
- Susan Tallman; The Annex Galleries. (2012). Stanley William Hayter & Atelier 17. Art In Print, 2(3).
- Vinci, L. D. (2010). Leonardo'nun Defterleri. (H. A. Suh, Dü.) Ankara, Türkiye: Arkadaş Yayınevi.
- Wax, C. (1953). The Mezzotint History And Technique (1. B.). (H. Whelchel, Dü.) New York: Harry N. Abrams,.
- Whitman, A. (1903). Nineteenth Century Mezzotinters Samuel William Reynolds. Londra: The Getty Center Library.
- Wikipedia. (Tarih Yok). 2023 Tarihinde Wikipedia: <https://en.wikipedia.org/wiki/Mezzotint> Adresinden Alındı
- Wikipedia. (2023). 2023 Tarihinde Wikipedia: <https://en.wikipedia.org/wiki/Mezzotint> Adresinden Alındı

Görsel Kaynakça

- Görsel 1: H. Avni Öztöpcü, 95/96 Notları, Barok Işık-Gölge, 2009.
- Görsel 2: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/397615> Erişim Tarihi: 20.11.2023.
- Görsel 3: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Three_Trees_-_Etching_-_200dpi.png Erişim Tarihi: 18.11.2023.
- Görsel 4: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ludwig_von_Siegen_-_Portrait_of_Amelie_Elisabeth_von_Hessen.jpg Erişim Tarihi: 20.11.2023.
- Görsel 5: <https://enfilade18thc.com/2014/08/04/exhibition-6/> Erişim Tarihi: 11.12.2023.
- Görsel 6: <https://npgshop.org.uk/products/king-george-iv-npg-d19589-print> Erişim Tarihi: 10.12.2023.
- Görsel 7: <https://tailormadeartmusic.com/works/> Erişim Tarihi: 12.12.2023.
- Görsel 8: <http://www.rareoldprints.com/del/Wilson,%20Richard> Erişim Tarihi: 01.12.2023.
- Görsel 9: <https://www.meisterdrucke.com.tr/fine-art-baski/Samuel-William-Reynolds/1443452/Dartmouth,-Dart-Nehri-%C3%BCzerinde.html> Erişim Tarihi: 01.12.2023.
- Görsel10: <http://www.rareoldprints.com/p/15391> Erişim Tarihi: 02.12.2023.